

МОДНАТА ИЛЮСТРАЦИЯ В ЕПОХАТА НА РЕНЕСАНСА

Яна Василева

FASHION ILLUSTRATIONS IN THE RENAISSANCE

Yana Vasileva

ABSTRACT: *This article examines the emergence of fashion illustration in the period XV to the end of the XVII century. The report analyzes the stages of emergence and development of fashion drawing of wood engraving prints to color the first printed books. Track characteristics of the first fashion illustrations. Discussed are techniques and methods in making prints with fashion illustrations in the Renaissance.*

Key words: илюстрация, мода, ренесанс

Въведение

Настоящата статия разглежда възникването на модната илюстрация в периода XV до края на XVII век. Докладът анализира етапите на възникване и развитие на модната рисунка от дървената гравюра до цветните отпечатъци в първите печатни книги. Проследяват се характеристиките на първите модни илюстрации. Коментирани са техниките и похватите при изработка на гравюри с модни илюстрации през епохата на Ренесанса.

Изложение

Възникването на модната илюстрация е сложен културно исторически процес, който стартира през епохата на Ренесанса. През този период се наблюдава силно развитие във всички сфери на науката, културата и изкуството. Това е времето на големи географски открития и натрупване на нови познания. През Ренесанса се оформят нови възгледи в областта на живописата, архитектурата и перспективата. Като духовен център средище за творците и реализация на новите идеи в изкуството се обособява Италия. През XV век във Флоренция се наблюдава силно развитие на изкуствата и науката. По това време градът официално функционира като република, но реално е управляван от малка група богати семейства. Фамилията Медичи изиграват силна роля в развитието на ренесанса тъй като покровителстват изкуствата и архитектурата. През периода на управление на Лоренцо Медичи благодарение на неговото меценатство се реализира силна художествена

дейност. Медичите подкрепят финансово много художници и архитекти сред, които попадат имената на Леонардо да Винчи, Микеланджело и др.

В началото на XV век сред владетелите в Европа се появил засилен интерес към модата и дизайна на костюма. Било въпрос на престиж всеки крал да бъде изобразен на семейните портрети, gobлените и витражите в сложни богато украсени одежди. Всеки двор разполагал със опитен шивач, който отговарял за дизайна и изработката на костюмите на владетеля и неговата съпруга. Известно е, че Хенри Осми, Дука на Саксония Хенри, Миланския дук и редица други владетели били изключително заможни и организирали пищни тържества, на които демонстрирали своето богатство и разкош. За провеждането на тези събития били изразходвани невероятни средства за храна, декори, изработка на облекла. Любопитен факт от биографията на известния ренесансов художник Леонардо да Винчи е изработката на костюми за военните турнири на Лудовико Сфорца. През 1482 г. художникът бил зачислен в състава на инженерите на двора на Милано. Част от задълженията му било планирането и организирането на дворцовите тържества. Работата включвала проектирането на костюми и декори за големите събития. Благодарение на усърдната работа на Леонардо над костюмите и сложните механични устройства, с които тай забавлявал гостите, тържествата прославили миланския двор из цяла Европа. (Фиг.1,2)

Фиг.1,2. Рисушки на костюми Леонардо да Винчи

През ренесанса се реализират и редица постижения в техническо естество. Механичното принтиране е едно от най-забележителните изобретения на епохата дало тласък на книгопечатането и разпространението на информацията. Първите печатни работилници се появяват в Германия през петнадесети век и бързо се разпространяват из цяла Европа. Техниката за възпроизвеждане на графични изображения в комбинация с текст в неограничени количества е създадена от един немски златар Йоханес Гутенберг, който първи конструира механизъм за отпечатване. Новата технология значително подпомогнала развитието на художествените занаяти и скоро завладяла цяла Европа.

Гутенберг е немски златар и гравьор, който разработва първото устройство за размножаване на екземпляри в голямо количество. Осъзнавайки силата на своето революционно откритие Гутенберг първоначално запазва в тайна технологията на печатането с набор. През 1444 г. в Майнц той отваря първата печатна работилница. Там се заема с отпечатване на църковни книги и текстове. Устройството на първата печатна преса е много просто и функционално. Всяка буква необходима за изграждането на думите в текста е изрязана върху метални блокчета. При съставяне на думите в текста буквите се подреждат методично, за да образуват редовете на страницата. Набраните страници се намастиляват с тампони и върху тях се полагат навлажнените хартиени листове. След прилагане на натиск се получава отпечатването на буквите. Илюстрациите към текстовете били гравирани върху дървени плочи или метални листове, които също се отпечатвали посредством новата техника. При наличие на цветни елементи и декорации след изсъхване на мастилото върху отпечатъците се нанасяли цветните петна. Въпреки положените усилия тайната на книгопечатането не могла да бъде за-

пазена и скоро печатни работилници се появили из цяла Европа. Градовете Нюрнберг, Венеция и Майнц се обособили като водещи центрове на печатарското изкуство.

Един от най-известните майстори на дървени гравюри през Ренесанса е немският художник Албрехт Дюрер. Той също произхождал от семейство на златари. В ранните си години Дюрер чиракувал в работилницата на баща си и скоро показал завиден талант в гравирването на дървени и метални плочи, но по-изразен бил художническият му талант. С течение на времето Дюрер чиракувал в различни работилници и се превърнал в най-известния печатар в Нюрнберг, който се прочул с изящството на изработката на своите гравюри. Той бил отлично запознат с печатарската техника и разработил собствени похвати за гравирване. Чрез неговото изкуство гравюрата вила изведена на ново високо художествено и технологично ниво. Той е определян като автор на едни от първите модни илюстрации възпроизведени посредством печатната техника. През 1510 г. докато работил като придворен художник на император Максимилиан авторът създал множество дървени гравюри и илюстрации представящи турнирите и маскарадните организирани в императорския двор. Те били обединени в богато илюстрираната книга "Freydal. Kriegsvolker im Zeitalter der Landsknechte", която била отпечатана през 1530 г. В тези свои произведения художникът постигнал истинска свобода на линията непозната до този момент. Илюстрациите били богато украсени с пигменти и злато, и презентирали иновативни идеи за модата и костюма. (Фиг.3,4) Графичните произведения на Дюрер са били разпространени из цяла Европа и го превърнали в изключително популярен и търсен автор. По това време печатната технология вече се била превърнала в мощна индустрия носеща големи приходи. Много млади художници били ангажирани в печатарските работилници и се опитвали да подражават и копират произведенията на Дюрер. Самият той бил много еродирана личност дълбоко двъхновена от идеалите на ренесанса, с които имал възможност да се запознае в Италия. Той се интересувал от математика, перспектива и философия като в същото време бил отворен за всичко ново. Черпил вдъхновение новите книги, технологии и луксозни стоки. Неговият интерес към новото и модерното може да се проследи в автопортретите от този период. Любопитно е да се отбележи, че дре-

хите му са подбрани за случая и косите му са специално накъдрени. В гравюрите на художника може да се проследи миогледа на художник с подчертан усет към красотата и естетиката.

Фиг.3,4. Илюстрации на Дюрер към книгата „Freydal. Kriegsvolker im Zeitalter der Landsknechte”

През 1539 г. във Франкфурт била отпечатана книгата "The treasure of woman" позната като „All the Female costumes of the all principal nations, Tribes and peoples of all Europe", която е определяна като първата книга за модна илюстрация. (Фиг.5) Нейн илюстратор е Jost Amman, шведски художник, ученик на Дюрер. Илюстраторът произхожда от възможно семейство и е толериран да пътува и опознава света. Той е автор на редица ръчно оцветявани гравюри, които били препечатвани няколко пъти. Изключително продуктивен и харесван автор, който работел основно като илюстратор на книги. Благодарение на тясното си сътрудничество с Virgil Solis голям издател по това време творчеството му било тиражирано до края на шестнадесети и в началото на седемнадесети век из цяла Европа.

Фиг.5. Илюстрация на Jost Amman към книгата "The treasure of woman"

И така през XVI век книгипечатането се превърнало в силна индустрия. Из цяла Европа се появили печатни работилници, които отпечтвали най-разнообразни текстове и множество книги. Подемът на печатарска индустрия значително подпомогнал развитието на модната илюстрация. В периода 1520 –

1610 г. във Венеция били отпечатани повече от двеста колекции гравюри, които представят историята на дрехата и костюма. В тези колекции фигурите са облечени в облекло, характерно за тяхната националност и ранг. Книгите предизвикали силен интерес и били печатвани няколко пъти.

Една от най-известните колекции дървени гравюри „De gli abiti antichi et moderni di diverse parti del mondo“ е съставена в периода 1590 - 1598 г.. Нейн автор е италианският гравьор и художник Cesare Vecellio. Тя съдържа 420 дървени гравюри показващи рокли от Европа, Турция и Ориента. (Фиг.6) Той е роден във Венеция и имал родствена връзка с Тициан. Съществуват доказателства, че той е работил като негов помощник и по този начин е усвоил техниката на живописиста и гравюрата.

Фиг.6. Илюстрации Cesare Vecellio към книгата „De gli abiti antichi et moderni di diverse parti del mondo“

През 1570 г. в град Лион била отпечатана книгата "Les navigations, peregrinations et voyages faits en la Turquie" написана от Nicolas de Nikolay. Авторът бил дипломат, търговец, географ и по голяма вероятност шпионин на Хенри II. Книгата представлява пътуванията на Николай в Турция и Ориента. Идеята на книгата била да актуализира европейските представи за културата на ориента. Изданието станало много популярно и било многократно препечатвано (Фиг.7,8,9).

Фиг.7,8,9. Илюстрации на костюми от книгата "Les navigations, peregrinations et voyages faits en la Turquie"

Интересът към модата и развитието на костюма продължава и през седемнадесети век. Масовото разпространение на модната илюстрация се реализира към края на деветнадесети век когато се появяват периодичния печат и първите модни списания.

Бумът на печатарската индустрия в Америка довежда до създаването на редица вестници и списания, които били насочени към дамската аудитория. Разнородните журнали излизали в голям тираж и изисквали богат илюстративен материал, който да онагледява статиите. Ролята, която изиграл периодичния печат за популяризирането на модната илюстрация през деветнадесети век е значителна. Списанията въвели индустриални стандарти за облеклата като ги направили достъпни за масовия потребител. По този начин десетилетия преди появата на снимките и фотографиите седмичните издания чрез своите публикации подпомогнали значително развитието на модната илюстрация.

Масовото разпространение на модните списания из цяла Европа и главоломното нарастване на тиражите извело модната илюстрация на много високо професионално ниво.

Фиг.9. Първата корица на сп. Vogue

Фиг.10. Корица на сп. Harpers Bazar

Някои от тези списания са просъществували във времето като са се утвърдили като модни институции. Те диктуват правилата в световната мода и се четат от милиони по целия свят (Фиг.9,10).

Заклучение

Факторите предопределили възникването и развитието на модната илюстрация в епохата на Ренесанса книгопечатането и развитието на новите художествени възгледи имат отзвук и в нашата модерна епоха. И до ден днешен произведенията на Леонардо, Дюрер, Джост Амман и др. будят възхищение и са определяни като истински шедеври на изобразителното изкуство. Днес в епохата на дигиталния печат когато една страница се отпечатва за секунди изяществото на пътвите печатни произведения отпечатвани и илюстрирани ръчно са пример за великите постижения на човечеството и принадлежат към световното културно наследство.

Литература

1. Сарджева, Р., Технологии за печат, Сиела, 2009
2. Фартнг. С, Изкуството цялата история, Книгомания, 2015
3. Robinson J., The fine art of fashion illustration, Frances Lincoln limited, 2015, ppt 33-59

гл. ас. д-р Яна Василева
Нов български университет
Департамент Дизайн
София, жк. Овча купел, ул. Монтевидео № 21

e-mail: yvasileva@nbu.bg